

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«

»EDINOST« izhaja vsako sredo; cena za vse leto je 4 gld. 40 kr., za pol leta 2 gld. 30 kr., za četrt leta 1 gld. 20 kr. — Posavzame številka pri upravnosti in po trakih v Trstu se dobivajo po 8 kr. — Naročnine, reklamacije in lažerate prejema Upravnost via Zonta 5.

Vsi dopisi se pošljajo Uredništvu via S. Lazzaro, Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Izsereti (cauzi) veste načinjana in poslanja so zaračunijo po pogodbi — prav cenō; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Zapisnik

XXV. občnega zborna polit. društva »Edinost« za Primorsko v Komnu dne 26. junija 1881.

(Dalej).

Predsednik naznani, da bode o tretjej točki, namreč o živinoreji na Krasu in o živinozdravnikih govoril g. Josip Živic, posestnik iz Skočega in občeznani kraški rodoljub.

G. J. Živic nastopi in govor skoro od besede do besede tako le:

Predragi mi rojaki!

Moj predgovornik, gosp. Stok, je govoril o pogozdovanju Krasa, in je po dobrem svojem menjenju razložil, kako bi se želja in namen pogozdovanja Krasa najbolje dosegla. Jaz tudi nisem pogozdovanju nasproten, posebno ker dobro vem, da bi pogozdenjem bil zrak vlažni, in bi tudi zemlja postala vlažnišča in vsled tega rodovitnejša.

Ker je pa moj namen, danes nekoliko, že prav površno, govoriti o povzdigi živinoreje na Krasu, zato mislim, da ne bi se naši pašniki kar vsi vprek pogozdovali, ampak le taki prostori, da se živini nič živeža ne odvzame, da toraj pogozdovanje živinoreji ne bo na škodo.

Da je glavni steber kmetovalcu živinoreja, na katero ves svoj up stavi, posebno o sedanjih slabih vinskih letinah, da je poljedelstvo brez živinoreje to, kar bi bila živinoreja brez kmetije, ali bi rekel, hiša brez strehe, to je vsem, kateri se s kmetijo pečamo, predobro znano, kajti oboje, živinoreja in kmetijstvo si je tako v ozkej zvezi, da drugo brez drugega ne more obstati.

Naša zemljišča nam dajo o pridnjem obdelovanju in po ugodnosti leta obilega in plemenitega pridelka, najpomenitejši in naj zdatnejši je vino; a kde se vidijo lepe plodonosne njive, lepe z grozdom obloženo trte? Gotovo ne tam, kjer ima kmet svoj hlev prazen, ali pa ima v primeri svojih njiv le toliko živine, da ne more svojih njiv dobro in redno gnojiti, kar žalibog, pri nas na Krasu ni redka priča.

Živina je toraj oni neprecenljivi steber, kateri nam daje: 1. gnoja, one neprecenljive tvarine, katera pospešuje rast in rodovitnost naših trž in vseh družih za naše življenje potrebnih rastlin, kajti dobro nam je znano, da več dohodka daje ena dobro pognojena in obdelana leha,

nego pa štiri nepognjene in neobdelane; 2. nam živina najtežja dela opravlja, s živino vse oborjemo, vse pripeljemo in vse odpeljemo in 3. pri dobrej izreji tudi skupimo za živino lepega denarja, kateri se sme, rekel bi, v čist dohodek šteti; kar živina povžje, to nam dvakrat z delom, gnojem in mlekom povrne.

Glavna naša skrb toraj mora biti, in vso pozornost moramo na to obračati, da živinorejo na Krasu na višjo stopinjo povzdigne, in da to dosežemo, moramo skrbeti:

1. Da si dobrega, našemu Krasu ugodnega plemena zaplodimo, za kar slavno kmetijsko društvo v Gorici, slava mu! neutrudljivo dela.

2. Moramo skrbeti, da bomo dovolj klaje za govejo živino pridelovali, kajti le dobrega lepega plemena in dobro gojena in rejena živina nam je dobičekonsna.

Pri nas na Krasu se mnogo, rekel bi, že premnogo sē žitom pečamo; ne budem tajil, da podnebjje in zemlja pri nas niso zato, in da žito ni tako kakor drugod, ampak trdim, da ste podnebjje in zemlja za to popolnoma ugodni, in tudi žito se lahko meri z vsem družim iz družih dežel; le to pa moram opaziti, da pri nas na Krasu, kakov je vsem znano, mora biti žito popolnoma plevela očiščeno, sicer ne pridelamo nič, za kar v družih deželah še ne vedo ne-nas toraj obdelovanje žita toliko stane, kar smem iz svoje latne skušnje trditi, posebno večje posestnike, kateri morajo obdelovati vse s ptujimi delalnimi močmi, katere nas posebno v sedanjih časih premnoga stanejo; da smemo veseli biti, predno ga spravimo na kaščo, ako moremo slamo za čist dohodek šteti. Skušnja me toraj uči, da bi dobro bilo vse one njive, katere niso s trtami posajene, z deteljo posejati, s tem bi si mnogo koristili; detelja nam daje, cesar sem sam prepričan, ne dvakrat, temuč desetkrat več čistega dohodka, nego žito; število naše goveje živine si moremo pomnožiti, vsled pomnoženja živine dobomo tudi več gnoja, njiv pa imamo manj obdelovati, potrebujemo toraj tudi manj delalnih moči, in ker jih moremo dvakrat več gnojiti, nismo si na žitu nič na škodi, moremo ga dovolj za svojo potrebo pridelati; grozja pa tudi vsled močnega gnojenja nastavijo trte veliko več.

Za povzdigo živinoreje pa je neohodno potrebno še nekaj drugega, kar se na Krasu skoraj

slopih pogreša, namreč čiste vode; kakor je zdruja le čista voda človeku, prav tako je pri živini. Dobro bi bilo toraj, da bi se občine s čisto vodo za napajanje živine preskrbe, in da bi si, ako mogoče, napravile take kalove, kakovšne, mislim, je uže sleherni od vas videl in tržaškej okolici pri sv. Križu i na Občinah. To se ve, da naprava takih kalov mnogo stane, in občine bi si takošnih teško priskrble. Visoki vladi pa je veliko na tem ležišču, da se sploh kmetijstvo na Krasu povzdigne na višjo stopinjo, in zato je tudi uže mnogo žrtovala, posebno za napravljanje vodnjakov. Obrniti bi se morali na visoko vlado, naj bi nam pripomogla, da bi si mogli tudi za živino čiste vode pripraviti.

Pripeti se pa večkrat, kakor pri človeku, tako tudi pri živini, da žival zbole, kmet si ne ve pomagati, izkušenega in zvedenega zdravnika ne more od daleč poiskati, ker žep je prazen in boji se, da bi ga zdravnik vač stal, nego je živinč vredno; uda se toraj domačim zdravnikom, kateri še pojma o zdravilstvu nemajo, in okoli živinčeta toliko časa coprajo, da mu tudi pri nenevarnej bolezni pogine. Ker so skoraj povsod dežele s živinozdravniku preskrbene, na vsem Krasu pa nemamo ni enega zvedenega in skušenega živinozdravnika, zato je neobhodno treba, da bi se nam iz deželne denarnice priskrbel tak zdravnik, kateri naj bi bival v sredini Krasa; društvo »Edinost« naj se tedaj obrne v tej, kakor v vseh omenjenih zadevah, na vlado in goriški deželni odbor.

Predsednik g. Nabergoj se popolnoma ujema s predlogi predgovornika. Dobra voda in dobro seno, to sta prva pogoja vspešne živinoreje. A k temu ne more le vlada pomoći, posebno kar zadeva dobrih vodnjakov: vlada ima v tem obziru uže nek princip, ona podeli rada vsakej občini podporo za vodnjake, saj je storila tudi v tržaškej okolici, kjer so prav krasni vodnjaki, za katere je dala vlada 1/4, tržaška občina pa 1/4 denarja. Ako postopajo tudi kraške občine tako, to je, ako se zavežejo, da bodo same trpele 1/4 troškov za vodnjake, potem je gotovo, da jim vlada podeli saj 1/4. Izjemoma za Kras morebiti še več; dobro bi bilo torej, da se občine, potrebne vodnjakov, same obrnejo do vlade, to bo imelo gotovo dober uspeh; polit. društvo more to potrebo vladi le naznaniti.

Za tem se oglaši za besedo lo, g. Al. Strekelj posestnik iz Komna in izšolan kmetovalec; — on govori blizu tako-le:

O zboljšanju živine na Krasu.

Ne zadostuje le izvrsta krima, da se kako dež. pleme zboljša ter požalitvi, temuč poleg tega mora biti tudi srečno zbrano goveje pleme, katero se strinja popolnem s krajnimi in klimatičnimi razmerami. Velesi kmet, društvo v Gorici se uže več let trudi zboljšati naša goveda s tem, da daje po deželi plemenske junce; ker je to društvo prel leti delilo bika »marjadorskog plemena«, to je goved iz mehkih tal, rođovinih dolin gornje Štirske lavantske doline, na naš trdi i revni kraški svet, ni s tem, če prav nehoté, zboljšalo kraškega govejega plemena, še popolnoma pokvarilo ga je. To je zakrivila nevednost, ker sl. kmet, društvo ne pozna omenjenega plemena i njegove lastnosti, če prav mu vendar naše obnebne in krajne razmere ne morejo nezadane biti. Sl. kmetijsko društvo spoznavši, da je z nesrečnim marjadorskim plemenom našo goved pokvarilo, mesto zboljšalo, sprejelo je po nasvetu nekaterih gospodov predlog, naj se »marjadorskog plemena« zamenja s »unterwaldskim« Švicarskim, katero živi na visokih skalovitih, torej trdih tleh. S tem upam, da nas sl. kmet, društvo nekoliko odškoduje, ker živina je zelo jošča, zadostljiva v vsakem oziru, in je boljše ugaša slama, nego marjadorskemu plemenu izvstna klaja iz najboljšega sena, otrobov, krmenske pese itd. To niso gole fraze, ampak fakta, katera so se resnično godila pri čistem plemenu gosp. Forčiča v Preserjah, in to je lehkoh sleherni opazoval, ter se o resničnosti moje trditve prepričal z lastnimi očmi. Kakor je bilo marjadorskog plemena popolnem nasprotno našim krajnim in obnebnim razmeram, prav tako pripravno in primerno je Švicarsko, katero se odlikuje zadostljivostjo v krimi, trpežnostjo, in kar je še največ: v mleku; mi pa terjamo le mleko! Heli marjadorskog bika je dajala navadno polovico mleka od svoje matere; pomarijadovčene krave imajo visoke noge, Šibek život, skratka: so prave pomarijadovčene spake! Nasprotno pa opazujemo, da vsaka hčerka Švicarskega bika prekosí mater v množini mleka, ima nizke noge, okrogli, t. j. čvrsteji život. Marijadorskog živina ima mrtev temperament

Podlistek.

Delo sv. Cirila i Metoda.

V spomin 5. julija 1881.

Spisal Jaromir Volkov.

II.

Et quoniam armis si eos
defenderint, in servitum rede-
gerint; idcirco iure proprio tri-
butarios habere debuerunt et
debent; et sive velint, sive
nolint, regno nostro subacti
erunt.

Poglejmo, kako se je dalje godilo sv. Metodu i njegovim učencem.

Ker dolgo časa ni bilo sv. Cirila i Metoda, pa tudi nju učencev nazaj iz Rima, ker so jih slovenski knezi i ljudstvo močno pogrešali i želeno pričakovali; pošlje knez blatenški poslanike v Rim papežu prosit, naj mu odpravi nazaj Metoda i njegove učence. Papež Adrijan prošnjo usliši, ter sv. Metodu izroči priporočilni list na Rastislava, Svatopluka i Koclia.

Papež piše v tem listu poleg drugega tako: »Mi smo polni veselja i radosti sklenoli, to stvar razmotreč, poslati v vaše kraje Metoda, sina našega, posvetlivi ga z učenci; moža pravovernega i izvrstnega razuma; da vas poduči, kakor ste prosili, ter preloži knjige na vaš jezik za vsa cerkvena opravila, bodisi sv. mašo t. j. liturgijo ali pa sv. krst, kakor je bil začel filozof Konstantin z božjo pomočjo i sv. Klementa priprošnjo. Ako bi

bil kdo drug zmožen, dostenjno i pravoverno učiti, naj bode sveto i blagosloveno njegovo početje od Boga, nas i vse katoličke i apostolske cerkve zato, da se lehko navadite božjih zapovedi. Poleg tega pa ohranite običaje, da se bode pri liturgiji čitali list i blagovestje najprej latinski, potem pa slovenski; da se spolni beseda sv. pisma: Hvalite Gospoda vsi narodi (ps. 116, I.) i drugi: Vsi so oznanjali v različnih jezikih velika dela božja. (Act. ap. 2, II.) Ako pa bi se kdo vam odločenih cerkvenih učiteljev, ali izmej njihovih učencev, odvračajoč učesa svoja od resnice, drznil vas drugače učiti, zaničevajoč knjige vašega jezika, bodi izobčen! (proklet).

Da je papež zaukazal pri slovenski liturgiji čitali list i blagovestje najprej po latinski, potem pa slovenski, storil je to iz previdnosti, da razburjene sovražnike vsaj nekoliko potolaži, če tudi je dobro znač, da tačega dostavka ni trebalo stvari samej dodajati.

S papeževim, preeč obširnim pismom, nastopi sv. Metod z učenci dolgo pot proti domu v slovenske kraje.

Kneza Rastislava i Svatopluka sta imela prav takrat srdito vojno z nemškim kraljem Ljudovikom i njegovim sinom Karolom, zato gre sv. Metod naravnost v Panonijo, da se ogne vojnemu pozorišču.

Knez Kocelj je sv. moža z veseljem sprejel ter se naučil tudi slovenskega pisma mej tem, ko se je sv. Metod pri njem mudil.

S tem, da je papež sv. Metoda v vladiku povzgnol, spolnjene so bile Slovanom želje le polovično. Moravani i Panonci so hoteli imeti lastno stalno slovensko vrhovno vladikovino (metropolo) ter biti popolnoma neodvisni od solnograškega vrhovnega škofa, ki je slovensko reč na vse mogoče načine, javno i tajno zatiral i Paganjal.

Knez Kocelj pošlje sv. Metoda už 1. 870 v Rim papeža

prosit, naj povidi Metoda za panonskega i moravskega vrhovnega vladika. Papež prošnjo usliši ter sv. Metoda postavi na stolico sv. Andronika, apostola izmej LXX. učencev Gospodovih.

Sv. Metod se vrne iz Rima domov imenovan od papeža za slovenskega metropolita.

Tako je nastala panonsko-moravska vrhovna vladikovina, ki je bila tedanjim Slovanom cerkveno središče i ognjišče, Nemcem pa hud trn v peti.

Nemški i latinski škofje so bili še od prejšnjega leta silno razčleneni, ker jim je zlobna zatožba pri papežu čisto izpodletela; a ko so bili izvedeni, da je papež sv. Metoda v vrhovnega vladika povisan, stresi jih mraz od samega sovražtva i grde nevočljivosti. Urno, urno! kakor bi streha gorela, skliče solnograški škof cerkveni zbor k sebi. Nemški i latinski škofje se na papeža srdč, češ, da je sv. Metoda povisan za metropolita na stolico sv. Andronika, trdeč, da se to nikdar ne sine i ne more zgoditi brez dovoljenja solnograškega vrhovnega škofa, kateri bi moral zdaj — po doličnej papeževi naredbi, — zgubiti vso cerkveno moč i vse vpliv na moravsko ljudstvo. V to cerkveno pravdo pa sežejo tudi mogočni posvetni Nemci, hujskajoč škof i »serzpriestarje«, da je v velikej nevarnosti tudi posvetna oblast, ako se Moravani odtrgajo od solnograške metropole. Eno i drugo je pripomoglo, da je nemška jeza vskipela do vrhunca. Kakor razdraženi gadje planejo od vseh strani na sv. Metodo, ki je bil tudi v zboru pričujoč. Zdvijana drhal samovlastno olsodi sv. moža v ječo. Kruta sila, brez milosti, bila jim je voditeljica pri sodbi.

Kralj Arnulf, Slovanom smrtni sovražnik i osobito knezu Kociju, Metodovemu prijatelju, — sodbo potrdi. Švalje sv. Metoda zgrabijo ter odvedo v inostrani svet, kder so imeli poltretje leto zaprtega.

(Dalje prihodnjič.)

in mehke parklje, naš zrak jej ne ugaja in zato je zimrom holehna, švicarska pa nasprotov. To niso prazne besede in sanjarja, kar se navadno pri teoretičnih često nahaja, ampak te moje trditve stane na praksi in vsakdanje skušnji.

Ker sem torej dokazal, da se švicarsko pleme popolnem strinja z našimi revnimi kraškimi razmerami, da je imenovano pleme izključljivo pravo in edino, s katerim bi mogli popraviti našo, vseled pomirjadvorčenja pokvarjeno živino, zato predlagam jaz ko dodatek g. Živčevemu govoru, naj bi slavni zbor polit. društva »Edinost« izvolil sprejeti moj predlog, da bi pooblastil slav. odbor našega društva, da bi on si kmetijsko društvo v Gorici nemudoma prosil naj se 1. še vedno nadaljuje pošiljanje švicarskih unterwaldskih bikov, ter 2. ker je nastalo silno pomanjkanje dobrih plemenskih bikov, naj se brž ko mogoče nakupi mladih, da se razdeli po deželi, oziroma po Krasu.

G. Dolenc pravi, da je treba konkretnega predloga v tem obziru, glede živinoreje treba se je obrnati do kmetijskega društva v Gorico, glede vodnjakov na vlado v smislu Nabergoevih pojasnil, glede živinozdravnikov pa tudi na vlado, mej tem ko se je treba tudi obrniti na dež. odbore tržaškega in goriškega zarad štipendij za take učence, ki bi se hoteli učiti živinozdravništva; morda bi bilo pa celo bolje, da tudi v tej zadavi društvo posredno po kmet. društvu prosi dež. odbore.

G. Nabergoj pojasnjuje, da vlada uže dela na to, da dobi vsak okraj svojega živinozdravnika.

G. Ličen se pritožuje, da v Ajdovščini na ondotnih semanjih dohajajo kmetje s živino brez predpisanih certifikatov. Vzrok temu je, ker glavarstva niso poslala natančnejšega poduka v tej zadevi raznemu županstvu. Zarad tega trpe živinoreje veliko škodo; on torej svetuje, naj bi se društvo obrnilo na vlado tudi v tej zadevi.

Gospod vladai komisar pojasnjuje, da se je to zgodilo v sežanskem okraju, kder tudi ni v tem obziru nobene pomote več, enako se je moralo zgoditi v drugih okrajih. S tem pojasnilom se zadovoli preložitelj in se torej ne glasuje o njegovem predlogu.

G. Živec pravi — naslanja se na njegov govor, — da bi bilo najboljše, da se obrne društvo na ministerstvo zaradi naprave vodnjakov in pa zarad dveh živinozdravnikov, enega za Komen, drugega za Sežano.

G. Mohorčič nasvetuje, naj se obrne društvo do kmet. društva v Gorici in Trstu, da bi oni društvi zato poskrbeli, da dežela ali vlada dovoli nekoliko podpore za take dečke ki bi se hoteli učiti v ljubljanski podkovaški šoli živinozdravstva. Na tak način bi prišli polagoma do tega, da bi bil v vsakem večem kraju kak večak v živinozdravstvu.

G. Ličen podpira ta predlog in pravi, da bi se s tem v okom prišlo onim italijskim kopitarjem, ki delajo več kvara, nego pa pomagajo živinorejcem.

G. Nabergoj — meni, da menda so uže nekatere štipendije za take, ki se hotel učiti živinozdravstva.

G. Ličen odgovarja, da na Goriskem in tudi sploh na Primorskem ni takih štipendij, kar je obžalovati, na Vipavskem je par veščakov, ki so se izučili na lastne troške in zdaj primeročoma dobro delajo in tudi dobro stoję.

G. Nabergoj pravi, da vlada ne bode delala takih štipendij; ker to je deželna stvar in da torej morajo deželni zastopi skrbeti za take štipendije.

G. Dolenc — meni, da vsa ta reč mora iti s pomočjo kmetijskih društev, kakor sta uže rekla on in g. Mohorčič.

Predsednik naznani konec debate in pri glasovanju obveljata predloga g. Živca, Streljka in Mohorčiča, da se nameč društvo obrne s prošnjam do ministerstva in do kmetijskih društev v Trstu in Gorici.

Predsednik naznani, da bode o četrtej in zadnjej točki govoril g. R. Mohorčič, sežanski župan.

(Dalje prihodnji.)

Dopisi.

Iz Rojane 5. julija. (Konec.)

Še zdaj se zapazujo začetna dela neronskega prokop-otvorenja pri selu Dielkos ob morju. Herod Atik, ki je mnogo krasnih stavb dal sezidati v Atenah in drugod po Heladi, i on je modroval, kako bi se dalo i to izvršiti. I Filostrat nam pravi, da ga je od tega grajenja odvrnolo le prazno babjeverje. Misil je, da je nemogoče završiti to, kar je celo vsemogačnemu Neronu izpodletelo. Knidje pri prokopu robotajoči, snidlo se na posvet i posebnega pooblaščenca odvelo k proročišču k Jovu, da jim nasvetuje, kaj jim je storiti. Stari Grki niso se nujne stvari polotili, dokler niso bogov za svet i ugodno srečo pršali. O tem piše Grabe v svojih basnoslovnej povestnici. Me-

stice Delfis stoji na podnožju hriba imenom Parnas v divje-goratej pokrajini imenom Fokis. Tu se je nahajala na sredini malega okroglišča neka jama, imenova ob stranicah dokaj razpolin i votlin, iz kajih je v zrak vedno pantele množina žvepljene pare, ki je približajoča se jej živa bitja, bodisi ljudi ali živali omamljala. Na istem kraju nastani se krdele svečenikov i se posveti službi Apolinovej resnicogovorečemu i mu sv. hram postavi.

Da bi pa razumevala prorokovanja, izvoli si duhovnico, ki po prilevki pitijškega Apolona — Pitijo nazv. Na čezjanno širino vzpetem trinožju sedeča i od žvepljene pare omamljena, izgovarjala je neponemnije zvoke i zamotane besede, ki od svečenikov v lepo-doneče stihe uvrščene so bile sveta iskajočemu obelodanjene. Navadno so takci govorili bili dvopomenibni i temni takci, da se proročišču o kakej prevare ali zmoti ni moglo oporekovati, ako niso nastopkom ugajali. Na pr.: Ko je Pir kralj epiških iz rodu Cakov hotel napram Rimu vojno začeti, popraša za svet i proročišče v Delfisu i ono mu odgovori: naznanjam ti, da rod Cakov Rim premore. Negotovo i nemogoče je razumeti; če bo Cakov rod v resnici Rim zmagal ali nasprotov. V poveznici citamo, da poslednje se je pripetilo.

Casom slava tega sv. kraja se je razširila po vsej Greciji. Drugo enako svetišče je bilo v Dodoni.

Poslane se povrne i Knijdom naznani voljo božjo, rekoč: Po nagovoru Jova, Pitija nam veleva to le: Nemojte se povečati, nemojte ožine prokopati, — Jupiter je postavil otroke — kamor je hotel, da se vedno nahajajo!

I zopet po nagovoru od zgoraj popustelo delo i tako je običalo do dena in jutra dné. Ali general Túrr Jovu ne verjam! Njemu najzvestejši prijatelj kompa vse drugače prepeva. Pogajanja so zavrsena i študije so se pričele, da se izvede i tu nov čudež 19. stoletja.

Danjaki, jeden prvih tehničnih svetovalev Lessepsovih, bode delo nadzoroval. I nam južnim Slovanom i tudi po morju bode še krajski pot do Soluna!

A. B.

Iz Ajdovščine 27. junija.*

Podporno društvo za rokodelce je blagoslovilo svojo društveno zastavo minolo nedeljo; slavnost se je sijajno vršila. Pred društveno dvorano so nastopili društveniki v vrsto ob 8 uri, ter se napotili v Šurje po prvošednika s zastavo in godbo na čelu. Zastava je bila zavita prenesena na veliki trg, kjer je bila misa in altar; potem so šli vsi društveniki po kumico gospo Godinovo; g. kurat je izvršil blagoslovenje; zabili so se redno žebli v zastavo, katero je potem predal g. predsednik D. Šaplija zastavnici; godba je zaigrala cesarsko himno in občinstvo sè zastava na čelu, kumica in 42 družic, imeli so obhod po trgu. Ker je pa prava dan tudi procesija, udeležilo se je društvo neje in corpore sè zastavo. Popoludne je šlo vse društvo sè zastavo in godbo v Šurje na okrašeni vrt, kjer je bilo plešišče napravljeno in oder za govornike in pevce postavljen. Prišlo je dosti gostov iz raznih krajev kakor deputacije: iz Trsta, Gorice, itd. Ajdovščina ni še nikdar imela take slavnosti, zatoraj pa gre vse čast društvenemu odboru, posebno gg. Šapliji, Casagrande, Markoviču in drugim. Ajdovščina je lahko ponosna na delalsko društvo z novo krasno zastavo, na katere krasnih trakovih je pisano: I. Društvo za podporo rokodelcev v Ajdovščini; II. Spomin kumice; III. Marija Godina.

Da je bila zabava izvrstna, to si morate misliti, govorilo in napivalo se je, godba je igrala in plesale so se vrtili v večernem hladu; le hudo vreme ob 11. uri je zaprèllo pod milim nebom zabavo, ki se je pa v dvoranu nadaljevala do zore. Delalsko društvo, razvezetaj se in obrodi dober sad v prid Ajdovščine in slovenskega naroda.

Koper, 17. julija.

(Učiteljišče.) Zanimalo bode prijatelje in sočeteče tovariše, kako smo končali izpit zrelosti. Bilo je dvajset tukajšnjih kandidatov, četrtoletnikov in tsi so se aprobali in to 10 z slovenskim, 4 s hrvatskim, 5 z italijskim učnim jezikom ter jeden z slovenskim in nemškim učnim jezikom. Vrlim pričetnikom na polji narodovega učiteljevanja čestitamo ter želimo, naj jih vedno druži bratovska vez, ljubezen do stanu, do domovine in napredka!

Od lani reprobiranih so se sedaj 4 aprobirali in jeden ima zopet poskušnjo iz jednega predmeta po dveh mesecih. Imena aprobiranih Slovencev in tedaj naših novih mladih učiteljev so: gg. Balič, Bogotaj, Brezigar, Čibej, Hrast, Kenda, Medvešček, Ravbar, Semolič, Vodopivec, Veber in Mlekuž, Kosovelj, Hrvati; gg. Mahulja, Šepić, Tončić, Rubeša.

* Po naključju zakasnelo.

Skušnje za 1. 2. in 3. leto bodo dne 25. 26. in 27. t. m. Slovencev je v prvih treh letih: 33, Hrvatov: 14 in Italijanov: 20.

Pri izpitih zrelosti je bilo letos tudi 7 priyatistov, ki so večinom iz Kranjske došli. Posrečilo se jim — žaliloz — ni, dospeti do svrhe, kajti 5 jih je reprobiranih na jedno leto in 2 na dva meseca.

Priljeno opozorujemo, da so v koprskem okraju razpisane učiteljske službe: v Dolini, Borštu, Bičmanji, Klanen, v Šmarji, v Kovedu, Lenkah in Draguču.

V Kopru bivajoče prijatelje pravemu razvitku našega narodnega učiteljstva je razvesila vest, da se je osnova učiteljskega društva za ovi okraj potrdila; iznenadilo pa nas je, da bode prvo zborovanje še le meseca avgusta, ko večinom uže vsi iz mesta odrinemo.

Iz Ljubljane 10. julija.

(O nemškarskih škandalih.) Poročati Vam imam o dveh škandalih, katerih sta se v kratkem dogodila. Minoli teden je v tukajšnjem kazini sedela pri nekej mizi vesela družba, pri katerej je bil tudi grof Locatelli, pri sosednji mizi pak tudi taka družba ljubljanskih postopaških nemškutirjev, pri katerej je glavno rolo igral nek Malitsch, ki je bil pri dragonci »wachtmeister« in sicer je ponesrečen ali pokvarjen dijak, ki svojo prazno glavo visoko nosi. Na obeh mizah so pili šampanja, ko grof Locatelli zopet eno steklenico odprl, pade po nesreči zamašek na mizo njegovih sosedov, na kar mladi Malitsch vstane, k Locatelliju pristopi in prične s pasjim bličem po njem biti, na kar Locatelliju tovariši vstanejo in se v bran postavijo. Na to pa priskoči ves roj ostale nemškarske inteligenije in prične se velik škandal na kazinskom vrtu, kateremu nitti natakarji, nitti gostilničar konca ni mogel storiti, ampak policija, katera se je s popolno pravico v to reč vmešala. To se je godilo namreč od izobraženih nemškarskih pobalnov, ki ves ljubi dan družega ne dela, nego zabavljajo na Slovence, dvorijo deklicam ali pa po gostilnicah popivajo. Ali o takem služaju nobena židovska kreatura v svojem liberalnem nemškem listu nič ne omeni; ko bi se kaj enacega v čitalnici zgodilo, brati bi bilo polno telegramov in člankov v dunajskih židovsko-liberalnih nemških listih.

Drugi škandal dogodil bi se bil k malu o prilikli svečnosti sv. Cirila i Metoda, ki se je tudi velikansko vršila, ko so šla vsa društva vracačo se od božje službe v čitalnico mimo zvezde, katera je bila zelo napolnena ob občinstvu, mej katerim je bilo tudi mnogo nemščega; oglasita se namreč dva Waldherrjeva gojence in pričneta zabavljati z »gesindel«, kar se ve da v obližji stoječim narodnjakom ni pri storjalo in začeno jima ugovarjati; da nista k sreči pristopila dva izvrstna narodna kupca in srdite narodnjake pogovorila, ne vem kako bi se bila stvar izvršila. Takli so ti širokoustni Nemci, pri vsakej prilikli zabavljajo in ščuvajo na nas in če kdo kako dobi, kakor se mu spodobi za tako zaničevanje, potem se pa upije, da smo neizobraženi. Gospodu Waldherrju bi pak svetoval, naj svoje gojence, bolje izobražuje, kakor jih dosle, ker tudi isti Malitsch je bil nekelanj njegovoj gojencem in naj tudi svoje gojence vsaj nekoliko v slovenskem jeziku podučuje, kar se je dosedaj zelo v tem zavodu zanemarjalo; mnogo ljubljanskih dečkov poznam, ki so 4—5 let v ta zavod hodili, pa še ubornega slovenskega stavka skupaj ne spravijo.

Kaj pak kaj gospod profesor Heinrich temu poreče? Ko so vedno taki nemškutirji pri njem v velikej »gnadi« in jim vedno svojo nemško kulturo cepli, morebiti je to sad te kulture, ker je vedno pridal in Slovence v soli črnil in zasramoval.

— r.

Iz Metlike 12. julija.

4. t. m. o peti uri popoludne nas je prestršil plat zvona, oznanjajoč, da gori v Radovču hiša posestnika Malešiča. Ljudje so bili večinoma na polju, in lahko bi se bil ogenj po vasi razširil. A vrlo gasilno društvo metliško zbere naglo toliko udov, da se zapeljejo z gasilnicami na mesto požara, in prineso obrambo. Saj so Metličani svojim sosedom o vsakej takoj nezgodi pridni pomočniki. V enej uri so požar srečno pogasili. Vsa hvala g. F. Jutražu, kateri je bil konje zapregel, potem metliškemu županu, in svetovalcu Korenu. Sram pa bodi prebivalcev bližnjih vas, kateri so s hribov zjala prodajali, in ko so jih žandarji k pomoči priganjali, ali so razbežali, ali pa le z nevoljo gasili. Praznik sv. Cirila in Metoda so katoliški Slovani povsod slovensko obhajali, — le naši »naronaki« (i se zanj niso brigali. Zato pa tukajšnji nemščurji z nam noce brijejo, in se naše mladčnosti veselijo. Čitalnica toliko da životari, in vidi se, da nekateri v njo zahajajo le za to, da se tam nemščine vadijo. Tujec, kateri bi nas obiskal, misil bi si, da je zašel v ljubljansko kazino! Samo hrvatki udje so častna izjema, oni ponosito svoj jezik spuščajo in kažejo, da ni sramota, če tudi omikani človek materinščino v javnem življenju rabi.

Pri nas še se je ohranilo nekliko ostankov nekdanjih cekor, katerih udje so zgoji Slovenei. A v svojih shodih in listinah tolčajo »vsevezilčavno« nemščino tako nevkretno, da se mi mnogokrat v sreči smilijo. Čevljar, ostani pri svojem kopitu!, t. j. gospodje, tukaj ni mesto nemškej kulturi! »Kdor zaničuje se sam, podloga je tujevej peti!«

Politični pregled.

Notranje dežele.

Praska v Pragi se je končala s tem, da je bil en češki vsečilčnik izključen iz vseh vsečilč, trije iz prškega vsečilča za vselej in trije za več semestrov; da so več nemških študentov zaprli i da sta dobila češki deželnik načelnik i njegov namestnik plavi poli. Vse drugo je laž ustavovernih časnikov, in Taaffe lahko mirno spi.

Nekateri v Pragi stanojoči Nemci so se obrnili na nemškega poslanca na Dunaj, naj skrbi za njihovo varnost; ta pa jih je zavrnol na prško policijsko vodstvo s pristavkom, da on uže skrbi za njihovo varnost. — Dobili so tedaj dolg nos ti ošabneži.

Ker se liberalcem praška praska ni po volji i sreči izvrsila, in grof Taaffe ni padel, zato so sklicali v Purkersdorf shod i tam zopet odločno pokazali, kdo in kaj so. Govorili so veleizdajsko; časniki, ki so prinesli njihov govor, bili so vsi zaplenjeni. To pa je uredništvo teh časnikov zopet dalo povod, da zdaj tožijo, da se tiskovna svoboda zatira, molče pa, da so tiskovni zakoni oni sami skovali ob času njihove vsemogačnosti, da bi ž njim zatirali avtonomistične časnike. Orožje, katero so kovali zoper svoje nasprotnike, obrnolo se je proti njim. Zdaj se vijo v svojih bolečinah in kličajo armado, Madjare in Pruse na pomoč, a tudi armada i Madjari so jim po moč odrekli in Bismarck ima druge skrbi in se dvakrat premisli, predno bo lečil ustavoverske rane.

Irredentarska drhal v Splitu je 11. t. m. zopet rogovilla. Okoli 80 capinov se je drvilo ob morji in po ulicah ter kričalo: »Evviva Bajamonti Evviva l'Italia! Morte al Croati!« — Bajamonti je mestu Splitu en milijon gold. zavral, laško drhal pital, laško in ustavosko politiko podpiral, zato se ni čuditi, da ga Irredenta slavi.

V Zagrebu so obhajali zadnji ponedeljek veliko slovesnost zarad

zadržujejo dobro in trajno uredbo dežele; on hoče samovolji in tlačenju konč storiti. On običa pravičnost, nepristranost in spoštovanje zakonov. Ustava ostane podloga javnej pravici. On pokliče vsako leto deželne zastopnike, da se posvetujejo o proračunu, davki itd. Vlada preuredi državno uredbo in postavi državno službo na stalne in zakonike podlage ter odpravi vedno menitev uradnikov. Knez se bo posebno prizadeval, da se v višjo upravo postavijo rodoljubni, značajni i zmožni uradniki brez ozira na stranke. On se obrači na vse, katerim je na srcu bodočnost domovine, da mu pomorejo pri velicem delu, katero je čas Bolgariji naložil.

Turška vlada se hoče zopet vtikati v bolgarske zadeve ter namerjava poslati 5000 vojakov v Jadrenje in zasesti balkanske soteske. Mislimo, da dvakrat premisli, predno kaj tacega stori, ker s tem bi užgal še tisto streho, kolikor je še ni pogorelo.

Iz Rusije se judje zelo selijo v Ameriko in ruska vlada jih pri tem še podpira; da bi je vsi šli!

Po načrtu ruskega vojnega ministra se je letni proračun za vojsko znižal za 33 milijonov rubljev, le za trdnjave na nemškej in avstrijskej meji se je zbrisalo 10 milijonov. Naj bi se to tudi drugod posnemalo.

V Parizu in po drugih francoskih mestih so 14. t. m. z veliko slovesnostjo obhajali obletnico republike.

Francozi v Afriki zmagujojo arabske vstaše; lepo mesto Sfaks so zasedli in glavnega vojdo Bu-Amemo natepli in v beg zapodili.

DOMAČE STVARI.

Tržaška mestna blagajnica ima sušico. V zadnjem mestnem seji je bilo namreč naznанено, da potrebuje 150.000 gld. sicer ne more izgotoviti plačil. Pri tej priliki se je tudi povedalo, da je mestna blagajnica v prvih treh mesecih tega leta včitninskega davka prejela 62.566 gld. manj, nego v istej dobi lanskega leta. Trst vedno bolj v dolgove leže, ker gospodarstvo dosti ne velja.

Mit. škof Juraj Dobril odpotoval je v Karlove vare na Češko, da si ukrepi svoje oslabljeno zdravje.

Velikodušnost. G. Josip Gorup se je zopet pokazal vrlega človekoljuba. Da česti spomin nepozabljive svoje soproge, obdaroval je skoro vse javne zavode rečanske in pozabil ni tudi hrvatske gimnazije na Reki. Tako pišo reški listi, pa tudi tržaški *Cittadino*, ki so vse polni hvale za rajno in za gospoda Gorupa, našega vrlega rodoljuba.

Povodenj o suši. Tržačanje se po pravici čudijo našega rojaka, gospoda Fr. Kalistra krasnej palači, katero je on sezidal na kolo-dvorskem trgu. To palačo hodijo ljudje gledati ko znamenitost Trsta in vsi priznavajo, da je gledé štila, elegance in bogatje najlepša in najkomodnejša palača v Trstu; s tem je pač dosti rečeno in to kaže, da pravi okus je tudi vlast Slovencem, ako so premožni. Ta palača ima podstrešjem tudi reservoar za vodo ko najhitreja pomoč v slučaju požara. Vodno cev, ki vodi vodo v ta reseroor, odprl je nek delavec v soboto, reseroor se je po noči napolnil in voda je prekipela ter napolnila najprej podstrešje, potem prodrila v tretje nadstropje in tam poškodovala vse parkete in tapete ter prodrla tudi v drugo nadstropje ter tam poškodovala parkete, tapete in krasna dela iz štuka. Škoda je velika, ceni se na najmanj 6000 gl.

Neresnično novico je pisal nek dopisnik iz Trsta, v *Tribune* od petka o veselicu na Općinah, katero je kakor znano pridel angleški konzul; oni dopisnik ali je iz zlobnosti ali pa mu je kedо to lažljivo vest objavil, poročil, da so se vojaki od Jelačičeve godbe zokoličani stepli, temu neresničemu dopisu se je tukaj vsakde čudil, kedor ga je bral, ker nobenemu ni znano, da se je kaj enacega prigodilo. To stvar je celo vojno ministerstvo preiskaval ter se prepričalo, da je vse to *gola laž*, t. i. tudi, da se avstrijski častniki veselice niso udežili. Žalostno je res, da imamo take dopisnike, ki nas primorske Slovane vedno sramotę.

Slavnost 13letnice rojanske čitalnice v nedeljo, 17. t. m. se je vršila dokaj dobro. — Gospod predsednik Peršić je v svojem govoru na kratko spodbujal k slogi. — Pevski zbor delalskega društva je pel izvrstno, posebno *Kdo je mar* in Kocijančičev venec narodnih pesej. Tudi umetljeni ognji v narodnih barvah so delali najlepši efekt; posebno odlikovati pa moramo gospodinčine igralke, obč gospodinčini Hakelj in gospodinčino Kobalovo, katere so z narančnim igranjem igre *Ena se mora omožiti* občinstvo lepo kratkočasile. Za krasno veselico

moramo se pa v prvej vrsti zahvaliti rodoljubnim gospjem sestram iz Veselove rodovine, katere se v tem obziru vedno odlikujejo. Občinstva je bilo dosti; le to pa obžalujemo, da so okoličani to čitalnico popolnoma zapustili in da ni bilo pri tej veselici zopet nobenega okoličana. Ali ne misli odbor preiskavati uzrokov te mlačnosti? V prvej vrsti bi ta čitalnica vendar morala delati za okolico.

Občni zbor delalskega podporne društva je bil 17. t. m. v društvenej dvorani. 1. Sklenolo se je, da se po mogočnosti blagoslove društvena zastava dnē 14. avgusta in dovolili so se dotični troški po proračunu; 2. Odrobil je občni zbor sistemiziranje plače za enega društvenega uradnika; 3. Vzel je na znanje pred drugačno zadnjega paragrafa pravil in to potrdil ter vzel na znanje semestralni račun od 14. decembra 1881 do 15. junija 1881, po katerem ima društvo to le premoženje: Gotovine 2740 gld. 14 kr.; pri udih in posojilo rojanske čitalnice 352 gld.; pohištva vrednost 720 gld. skupaj 3812 gld. 14 kr. Udov je nad 500 in vsak dan novi pristopajo.

Angleško parobrodno društvo

•Peninsolar• preti s konkurenco *Lloyd*•, kajti imelo bole z Aleksandrijo in Trstom redno zvezo po nizkej ceni.

Porotne sodbe se začnó v Trstu 1. septembra.

Minister baron Pino, tako se pričoveduje, pride prihodnji mesec v Trst in se napoti od tod v Dalmacijo, da se vdeleži početka del za vrejenje reke Neretve.

+ **Franski Pilpach**, c. k. stotnik v penziji umrl je po kratki bolezni dnē 18. t. m. v vojaški bolnišnici v 66 letu. — Mož bil je še pred letom 1849 v mnogih malih bitkah s Crnogorci, potem leta 1849 v vojni proti Italiji, leta 1859 tudi proti Italiji, leta 1864 v Schleswig-Holsteinu in leta 1866 tudi proti Italiji torej v vseh vojnah, katero je imela Avstrija zadnjih 50 let. Bil je kakor vojak in plemič to, kar se pravi bela vrana, moj Slovenci; to je: bil je dober slovenski narodnjak uže ko aktivni vojak in potem tudi ko penzionist. Mož je rad tu in tam kaj podrezal, tudi rad zabavjal, ako ni šlo vse gladko, a vedno le iz dobrega namena; rad je podpiral slovensko mladino in če je mogel komu kako protekejo dobiti, za kar je porabil svoje obširno znanje, storil je to z največim veseljem. — Bil je poseben čestitelj in prijatelj rajskega dr. Lavriča, dr. Bleiweisa in drž. poslanca g. Pfeiferja in skoro vseh odiščenih slovenskih rodoljubov prijatelj ali vsaj znance; zato je po vsem Slovenskem jako znana osoba: kdo nij poznal na Notranjskem, na Gorenjskem Dolenjskem in v Primorju kapitana Pilpacha? Imel je tudi sovražnikov, zarad dostikrat preostrešega kritiziranja; a reči moramo, da mož ni imel nikoli slabih namenov, da jedro v njem je bilo plemenito in da je želel našemu narodu le dobro. Napozabljen ostane posebno slovenski mladini, za katero je bil ves unet. Hvaležen mu spomin in lehka mu zemljica! Pogreb bude danes ob 5. uri, in kakor pričakujemo jako lep, vdeležil se ga bo mnogo vojaških in civilnih honoracij in mnogo slovenskih rodoljubov, kateri mu bodo na rakev položili krasen venec.

+ **G. Jurij Švajger**, višji policijski komisar, izvrsten narodnjak in v Trstu svoje dni ud slov. čitalnice, umrl je 5. t. m. v Celovcu. Bodil mu zemlja lahka!

Postojansko jame je zadnjo saboto obiskalo okoli sto častnikov angleške vojne mornarice.

Amerikanska vojna ladija Trenton se je zadnjo soboto pred Trstom zakotila. Na krovu ima 474 mornarjev ter je najhitreja amerikanska vojna ladija.

Slovanski romarji so sv. Očetu, kajkor poročajo rimski časniki, poklonili 160.000 gld. darū.

Iz Lokavca se nam piše, da so tudi tam prav lepo proslavljali praznik sv. Metoda in Cirila. Več o tem prihodnjie.

Novi koroški pokneženi škof Peter Funder, ki je bil 10. t. m. v Celovci vmeščen, izdal je lep pastirski list, v katerem naglaša mir mej narodi in enakopravnost jezikov.

Za prvega vrhovnega škofa za Bosno in Hercegovino je imenovan slavni profesor dogmatike v Zagrebu dr. Jožef Stadler. Imel bo sedež v Serajevu. Pod turško vlado so bili v omenjenih deželah le apostolski vikarjati.

Slovanski romar in Lahon sta v Trstu skupaj prišla v krmi. Romar, odličen Poljak, sedi pri mizi, zraven pa trije Lahoni, kateri so mej soboj o ščavih prav kosmato zavavljal. Ko se Poljaku zadosti zdi, vstane ter glasno reče, da so vse slišali: Rimljani bi se sramovali, ako bi slišali surove vaše pogovore o drugih narodih. Vidi se, da ne teče po vaših

žilih jaška kri, ampak sokrvica renegatov in izdaje, katera je Trstu in Avstriji v sramoto. Jaz sem sin matere Slave, Poljak, in moram vam opaziti, da v mojej domovini povem, kako omikan so Lahi v Trstu. Lahoni so kar pobesili glave in osramočeni krčmo zapustili; Poljak pa je mirno svojo pivo pil in vse ga je hvalilo.

Prestavljen je g. profesor Adamek iz jubljanske gimnazije na gimnazijo v nemški Gradec. Mi to le zaradi tega omenjamo, ker je znani od zadnje famozne Vesteneckove pravde, pri katerej se je ponosno izjavil ta gospod, da slovenski ne umeje (kar bi moral znati, ako hoče na Slovenskem službovati); no v Gradeci pa lehkob znanja slovenščine službuje, putuji z dobrim tovarišem Vesteneckom skupaj nečemurno politiko o Slovencih prodaja. Vendar enkrat en dober korak sl. vlade na Kranjskem, pred s takimi ljudmi, ki ne znajo in še celo zasramujejo naš jezik, tja naj idejo v nemški rabi ne nemško kulturo prodajat.

Kronika proseške občine se nima niti utora ni ropa v svojih listih vpisanega; čuditi se mora tedaj človek, kako je mogel dopisnik iz Sežane *Slov. Narodu* poročiti, da so na Proseku nekoga ubili in oropljili. Ali laži so iz naših krajev v slovenske časnike uže tako navadne, da k malu tudi resnice ne bo nihče veroval. To je žalostno in znamenje, kako moralo imajo nekateri pisaci.

Slovenska Matica je predzadnjo soboto v odborovje seji izvolila za tajnika Frana Orešca. Prosilcev je bilo osem, in sicer gospodje: Filip Haderlap, Orešec, Mate Flegerič, Alfons Pavlus, Ivan Vrhovec, Lovro Žab, Anton Trstenjak in Jakob Alešovec. Odbor ad hoc: Klun, dr. Jeglič in Grasselli je priporočil te le tri gospode: Orešec, Trstenjak in Vrhovec.

Notarijatske službe so razpisane v Istri, Metliki in Zatični. Prošnje se imajo v Štirih tehničnih pri notarijatnej zbornici v Ljubljani vložiti.

Učiteljske službe. Okrajno glavarstvo v Logatec je razpisalo na jednorazrednih šolan v Rovtah, Godoviči in Rakenu učiteljske službe z letno plačjo 400 gl. Prošnje naj se vložijo do 15. avgusta t. l. pri okrajnem šolskem svetu v Logatcu.

Okrajno učiteljsko konferenco bodo imeli učitelji sežansko-komenskega okraja dnē 27. julija v Sežani. Dnevni red je: 1. Predgovor in ustanovitev konference; 2. Učenje v enem razredu (1^u, ure); 3. Kritika o učenju; 4. Razgovor o nadaljnem tečaju; 5. Opazke okr. šol. nadzornika; 6. Predlogi; 7. Volitev stalnega odbora in komisije za okr. učit. bukvarnico. Začetek ob 9. uri.

Učiteljsko društvo za sežansko-komenski okraj bude zborovalo dnē 28. t. m. ob 8. uri zjutraj v Sežani. Dnevni red je: 1. Verificiranje zadnjega zapisnika; 2. Društvena poročila; 3. O zgodovini v ljudskoj šoli. Kanté; 4. Polglasni *če* in namenivnik v ljud. šoli. A. Vrhovec; 5. O krajepisu; g. nadzornik. K obilnej udeležbi so vabljeni tudi učitelji in učiteljice drugih okrajev.

Anton Lehan, predsed. učit. društva.

Valvazorjevo topograffijo - Koroške. namerja izdajati v zvezkih novomeških liskar g. J. Krajec, ki je uže na svitlo dal slavnega pisatelja *Ehre des Herzogtums Krain*. To drugo izdanie Valvazorjeve *Koroške*, ki je bila prvokrat natisnjena 1688. leta, izide v 14 mesečnih zvezkih po 5 pol. Cena zvezku je 60 kr. Podob je 233 v knjigi. Naročila in novi naj se posiljajo založniku v Novo mesto.

Nikdar sit. Zadnji teden so pripeljali iz Izole v tržaško bolnico 34 letnega moža, ki ni nikdar sit. Uže nad eno leto so mu kuhalni vsak dan 14 krat in vselej je obilo jedel. Mož je strašno rejen, da hoditi i stati ne more. Radovedni smo, ali se našim zdravnikom posreči, da spravijo v red tako lačen želodec.

Velicega morskega volka so 14. t. m. videli ribiči iz Izole bližu tega mesta.

Trsna uš množi se zelo v piranskih ngradih in je nevarnost velika, da jih popolnoma pokonča.

Strela je v Tolminu udarila v še nedodani zvonik ter je orglje v cerkvi zelo poškodovala.

Na Štajerskem je v nekaterih krajih posebno v mariborskem, slov. bistrškem in ptujskem okraju *huda toča* veliko škode storila. Ubogi kmeti!

Razne vesti.

Biskup Strosmajer je bil pri papežu v avdijenci ter mu je predložil rokopis pridige, katero je imel 5. julija v imenu južnoslovenskih romarjev.

Benedek in bobnar. O pokojnem Benedeku je mnogo povelek, naj povemo eno: Benedek ni bil prijatelj Čehom ter je to pri vsakej prilikai pokazal. Ko koraka neki dan ob reljivih vojske, zapazi visocega bobnarja z dolgo in

gosto brado ter ga vpraša, iz katere dežele je. — «Čeh», odgovori bobnar. In oni tam? vpraša zopet Benedek, pokazavši na godec. — «Čeh», odgovori zopet bobnar. In to je tudi Čeh, nasali se Benedek ter pokaže s prstom na psa, ki je stal poleg velikega bobna. — «Ne» — reče ozbiljno bobnar — »to je Madjar.« (Benedek je bil namreč Madjar).

Sodnji dan. Laški listi objavljajo prorokovanje Leonarda Aretino (umrl v 14. stoletju), katero se nahaja v petem zvezku njegovega dela *Aquila Volante*. To prorokovanje pravi, da bodo sodnji dan dnē 15. novembra 1881. Konč bo jemala zemlja tako le: Prvi dan stopi morje čez meje in drugi dan udari v notranjo zemljo, tretji dan poginje vse živali v vodah, četrti dan se poruše hiše, sedmi dan skale; osmi dan bodo potresi, deveti dan popadajo goré na kup, deseti dan onemé ljudje, emajti dan se odpr grobovi, dvanajsti dan popadajo zvezde z neb, trinajsti dan bomrji vse ljudje in štirinajsti dan bodo vstajenje in sodba. Po tem bodo v Vestenecki še le po sodnjeni dnevu načelnik kranjske deželi.

Vino na Algerskem je začelo zelo sloveti. Kder je bila popre gošča ali celo goljava, tam so marljivi Francoze začeli trte saditi uže pred nekaterimi leti. Vsape je prav dober, trta bogata rodi ter daje izvrstno vino, katero bodo Francoze še drago po svetu prodajali i z njim bogateli.

Draga soproga. V bukarskih novinah je bil te dnevi že oglas: Pred Štirimi dnemi mi je nekdo odvepel mojo soprogo, mater mojega sina in Štirih hčer; mogoče bi tudi bilo, da je sama ušla. Vsacemu, kdo mi soprogo dovede, ali jo pregovori, da se k meni vrne, obečam 25 batin na... (Ime in priimek).

Posnemanja vredno. V Rimu so se nedavno sešli vsi uredniki tam izhajajočih časnikov ter sklenili, da ne bodo več v svojih listih pričevali samoumrav, moritev, ubojstv, tativ itd. ker take vesti kvarijo javno nрав in le pospešujejo enake ludobije. Pogoste branje tacih ludodelstev zatira strah in stud do njih ter zbuja in draži zverinsko in zlodjejsko nraw v človeku. To je gotovo resnica in zato je omenjen sklep posnemanja vreden

V 3-4 dneh sirovina začne vreti, pridene se še malo surovega masla in kimene ter se postavi k ognju in meša, da se skuha. Potem se dene na hladen kraj, da se pohladi, ter razreže na koščke.

Kako je oteti konje, če je požar.

Konji se spravijo iz hleva na tako pripravo, da nastane požar tuk konjskega hleva. Ni treba druzega, nego kona osedlati, ali mu deti komat na vrat, pa se da odpeljati brez težav in ovir.

Zelodova moka izvrstna krma kokolim.

Navadni želod jeseni nabran se posuši v peči in zmelje v moko. Krmil se primeša malo te želodove moke ter se mlačno daje kokošim. Želodova moka učini, da ležijo kokoši mnogo več jaje. Najbolje pak je želodovo moko z gorko vodo zamesiti, zgnesti v testo ter napraviti pest velike hlebčke, ki naj se posuše. Navadni krmil se pridene za dvanašt kokoši $\frac{1}{12}$ del rečenega hlebčka, ki naj se poprej v mlačni vodi namoči.

Kokošarji, poskusite!

Po Prakt. Land.

Kako letina kaže.

Visoko ministerstvo poljedelstva je objavilo izvestje, kako je letina kazala sredi maja. Iz njega povzamemo te le podatke.

Vreme je sploh postalno toplo in ugodno tako, da je vse veselo rasti začelo. Pšenica kaže izvrsno izvzemši po nekaterem kraju na Českem. Rž uže evezeta ne kaže povsod dobro; v Salzburgu in gornjem Avstrijskem je sneg veliko rži polomil. Zimski ječmen v Dalmaciji uže žanjejo, na spodnjem Štajerskem tu pa tam slabo kaže. Jarine in okopavni sadeži so precej zaostali. Kruzo in krompir sejeti je slabo vreme dolgo zadržalo. Detelje in travniki bodo menj krmelj, nego druga leta. Vinska trta je mnogo zaostala pa krepko žene in več kabrnkov nastavlja, nego se je bilo nadejati. Uže 7 let niso vinogradi tako lepo kazali. Na Tirolskem so celo ozebli trsi mladike s kabrnki pogiali. Okolo Klosterneuburpa je pa le malo kabrnkov videti. Sadovno drevje kaže lepo v severnih, menj v južnih in planinskih deželah.

Na Ogerskem in Hrvatskem je ugodno vreme manjnikovo dobro uplivalo na rastline. Kder so imeli sušo, tam je pomagal obilni dež prve dni junija. Tudi o uimah, točah, miših, hroščih itd. je menj slišati od drugih let. Nadejajo se vseskozi dobre letine. Le kder so povodnji bile, tam je slabo. Vinogradi so si zdatno opomogli in nastavili obilo kabrnkov. Ako ti ugodno oceto, dobē ogersko-hrvatski vinogradarji precej veliko vina.

Na Ruskem obečajo zimine in jarine mnogo in lepih pridelkov, v Ameriki pa ne tako. Tukaj bodo imeli dosti slabše nego lani in toraj tudi ne bo toliko ameriškega zrnja za izvožnjo pravljjenega, kakor zadnja leta.

Tržno poročilo.

Kava — brez sprememb; cene so ostale popolnoma enake zadnjemu nastavljenim. —

Oje. — fino nekoliko trdnejše, dalmatinsko pa šibkeje; cene nespremenjene. —

Sadje. — pri mali kupčici, cene nespremenjene.

Rž. — italijanski prodaja se po trdnih cenah, ki utegnejo še kaj poskočiti. Denes velja 16/4, do gl. 22/4. Rangoon gl. 13 do gl. 13/4.

Mast in ūpeh. — Oboje blago je soper draže postalno, ker ga primanjkuje. — Mast velja gl. 68 do gl. 76, ūpeh gl. 62 do gl. 67. —

Petrolje. — Ker nij došla nobena ladja s petrolijem, je cena poskočila za 2/4; denes stane petrolij iz prvih rok gl. 10/4. —

Domači pridelki. — fižol v slahem obratu; cene so nominalne. — Za novi fižol rudeči, oddaja v oktobru, novembra plačujejo gl. 10. —

Maslo. — gl. 12 do gl. 85. — Slive gl. 42 do gl. 14. —

Zito. — Koruza je postala dražja, denes stane valaška lepa gl. 6.70 na ladiji, za avgust pa jo plačujejo uže po gl. 7.15 na ladiji.

Javna zahvala.

Naša čitalnica snuje tako potrebno ljudsko knjižnico, kateri so uže dosedaj raznih knjig dorovali: čast. g. coop. Fr. Pancú 9 zvez., g. And. Vertovec 7 zvez., g. Ivan Sanein, posestnik in blagajnik čitalnični 12 zvez., g. Janez Legat, c. kr. kateket prof. v Trstu 7 zvez., neimenovan milostivij g. iz Trsta 14 velikih in elegantno vezanih zvez. Čitalnica je naročena na družbo sv. Mohom 6 zvez. Naša knjižnica šteje uže sedaj 54 prav lepih in podčudljivih knjig, za kar pa se največ in najtoplejše zahvaljuje blagim g. dorovalcem, v imenu odbora,

V Dolini 18. julija 1881.

And. Vertovec,
tajnik in knjižničar čitalnični.

Čitalnica opravnitva. Našim naročnikom duhovnega stanu je priloženo danes naznanilo »katoliške bukvare v Ljubljani, nemško, ker zadeva nemške knjige! — Pri opravnitvu je na ogled tudi podoba sv. Cirila in Metoda, katero smo uže priporočali, in jo zopet toplo priporočamo.

Dunajska borza

dan 19. julija.

Enotni drž. dolg v bankovcih	77	gld.	45	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	78	50		
Zlata renta	93	75		
1890 državni zajem	133	50		
Delnice narodne banke	832	—		
Kreditne delnice	366	50		
London 10 lir sterlin	117	30		
Napoleoni	9	30		
C. kr. cekini	5	51		
100 državnih mark	57	20		

Ljubljanske srečke

po 28 gld. — plačujejo na mesecne obroke po 2 gld. — ali na tedenske obroke po 50 kr. pri **Josipu Zoldanu** u verificijski uredi za vsa loterijska žrebovanja, v hiši *Stratti* poleg c. k. namestništva.

Hotel Piccolo.

Podpisani je prevzel krčmo **Hotel Piccolo** v Acquedotto št. 23 ter se pripravlja čestitemu občinstvu s pristavkom, da ima posebno dobro itersko (poreško) vino in Štajerska vina, miš maš z dobro kuhišjo in točno postrežbo.

(4-2)

Andrej Čokelj.

Singer-jevi amerikanski Šivalni strojev.

Amerikanski Singerjevi strojevi s poboljšanim mahalnim kolesom. Ti stroji so pridobljeni na vseh razstavah darila, so najboljši, in poroščo dajeni za nje 8 let, akoprav Singer & Comp. za svoje samo 5 let garantira. Skladišče od Howeja, Wilson-a-Weeler-ja itd. Naročila iz dežela in prepriče se cenom in načinom izvršujejo. Prodaja tudi in plačilne dele po 1 gld. na temen Pritliklina, kakor Šivnake, sukanec itd. po najnižji fabriški ceni.

(12-4)

Philip Battich,

Aquadotto št. 23. Trst.

Latteria Milanese

11 Via dell'Acquedotto 11
V omenjeni prostor se pošilja vsak dan iz **Latteria Milanese** tvrdke **Böhringer, Millius et Co.** v Milani svežo mleko, kakor tudi najfinje milanske surove masle najboljše vrste na prodaj.

Liter mleka velja 16 kr.

Kozarec 5

Naročnikom se mleko po 16 kr. liter na dom pošilja.

Naročila se za zdaj sprejemajo v prostoru (13-8)

11 Via dell'Acquedotto 11.

Novo zboljšani francoski

Tambourir-vezni stroj.

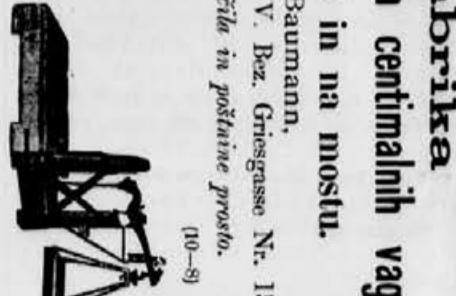
(Izvor Bonaz.)

Plissé in Colifri-stroji razne velikosti, posebno pripravljeni pri rovstanju.

Gust. Lintner, Wien

Marijhilferstrasse 117.

(10-8)

Fabrika decimalnih in centimalnih vag za živino in na mostu.

A. Baumann,

Na Dunaju, (Wien) V. Bez. Griesgrasse Nr. 15.

(10-8)

Ravnanje z vinom

se džansko uči v novo izdani knjigi z recepti, katera obsegajo: navod k požaljenemu kislega, pustega natornega vina, napravljanje vina brez grozja; vina iz drožij (iz 100 litrov 1000 litrov) s pristavkom popolnoma zdravih snovi za ceno domačo pijačo, in fina vina v buteljach; dalje naredno umetno prav dobre pijačo iz sadu, vinskih očeta, očetovcev esence, žganja, rumu, likera, sadnih izlečkov, drožij, dišav, zdravilnih spirtoznih balzamov, mlijka, in nad 1000 trgovinskih stevari, ktere dajejo več ko 100% dobička. — Cena 3 gl. — Naročuje se z gotovim denarjem ali poštnim povzetjem pri: Marija Hrdlička, c. k. priv. lastnica, Wien, Wieden, Hauptstr. Nr. 36, I. Stock 34.

(24-15)

Trakuljo

zdravi tudi pismeno dr. Bloch na Dunaji Prater-skrase 42.

Glavna zaloga

Izvrstne

PIVE iz pivovarne STEINFELD

(bratov Reininghaus v Graden)

pri (52-29)

ANT. DEJAK-u jun.

via degli Arstisti v Trstu.

Prodaja v sodcih in boteljah.

Na prodaj so tudi drožje (fecaia di birra).

Od c. k. av. namestništva potrjeni

bureau za inserate in naznanila

Vincencija Hrdlička,

Dunaj, Wieden, Hauptstrasse 36. I. nadstropje se pripravlja p. u. gospodi, bankam, denarnim zavodom in vsakemu trgovcu ali obrtniku v domačih in tujih deželah sploh za posredovanje pri naznilih pod strogo tajnostjo!!!

Inserati za vse kolajde in časnike se sprejemajo cenejše, kakor če se neposredno naročajo.

Kup in prodajo

hiš, posetev in blaga vseje vrste, posredovanje pri denarjih in službah, pri Ženithenskih ponudbah itd. prevzame za inseriranje pod popolno tajnostjo

bureau za inserate in naznanila

Vincencija Hrdlička

za vse časnike na svetu. (24-4)

Na sto tisoč ljudi

ve hvalo za lepe, goste lasé edino obstoječe c. k. in kr. ogersko izključljivo privilegirane

Esenci za živno in bradno rast,

ki tudi grinte brez sledu prežene, kakor k njej spadajoči pristnej pomadi iz Štajerskih planinskih zelisič, ali orehek iz c. k. in kr. ogerski izključljivo privilegirane fabrike

M. A. Herdlička

Na Dunaji, Wieden, Hauptstrasse, št. 36.

To neprerečljivo sredstvo je moja mnogo imenovana esenca za živno in bradno rast, ki pri pravilnej rabi in pride do posredovanja Štajerskih řešen. — ali orehek iz c. k. in kr. ogerski izključljivo privilegirane fabrike

M. A. Herdlička

Na Dunaji, Wieden, Hauptstrasse, št. 36.

To neprerečljivo sredstvo je moja mnogo imenovana esenca za živno in bradno rast, ki pri pravilnej rabi in pride do posredovanja Štajerskih řešen. — ali orehek iz c. k. in kr. ogerski izključljivo privilegirane fabrike

M. A. Herdlička

Na Dunaji, Wieden, Hauptstrasse, št. 36.

Esenca za živno in bradno rast označena je, da je dobro stotero osred, ki so popolnoma brez bradi ali plešaste, uže od enega do treh mesecev, v primeru todaj v neverjetno kratkem času, lepo in goste polno brado, ali goste polne las. — Zaderajoči mnoge zahvaljuje za razstavljenje.

Naročila naj se pošiljajo glavnih salogov ces. in kr. ogerski izključljivo privilegirane esenca za živno in bradno rast.

Marije Ane Herdlička

c. k. in kr. ogerski, izključljivo posestnici privilegija

</